

av Marie Nordén och Gunnar Sandberg (S)

Förbud mot brytning av uran och alunskiffer

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förbud mot brytning av uran och alunskiffer.

Motivering

Prospektering av uran, och nu också alunskiffer, är mycket omfattande i Jämtlands län. Det är stigande världsmarknadspriser som bidrar till att intresset för utvinning av uran ökar och gruvbolag gör bedömningen att den svenska lagstiftningen inte kommer att utgöra ett hinder mot att brytning ska komma till stånd.

Det finns en stor oro hos befolkningen över de konsekvenserna brytning av uran eller alunskiffer för med sig. I Sverige utvanns uran ur alunskiffer i relativt liten skala under några år i slutet av 1960-talet. Spåren finns ännu kvar, närmare femtio år efter att utvinningen avslutades.

Den skadade naturmiljön, det radioaktiva avfallet och de giftiga tungmetaller som frigörs vid uranbrytning skulle bli ett mycket dystert arv att efterlämna till kommande generationer. Det skulle dessutom innebära ett tydligt avsteg från den grundläggande hållningen att all verksamhet inom gruv- och mineralindustrin ska bedrivas med största möjliga miljöhänsyn. Planer för uranbrytning hämmar också utvecklingen i berörda bygder redan innan gruvan finns på plats. Bara det faktum att någon söker efter uranfyndigheter har negativa effekter för den lokala samhällsutvecklingen. Få vill investera i områden som riskerar att bli obeboeliga och ingen vill ha uranbrytning i närheten av sin bostad, sitt fritidshus, sina ströv-, jakt-, eller fiskeområden.

Oron beror inte bara på de omfattande undersökningarna, utan också på att regeringen har beslutat att bygga ut kärnkraften. Det innebär att vi blir beroende av kärnkraften för

resten av detta århundrade. Regeringen har ingenting sagt om vilka konsekvenser utbyggnaden av kärnkraften kommer att få för människorna eller för miljön i vårt land. I Finland ledde olyckan vid Talvivaara-gruvan i november förra året till en miljökatastrof. Där brast vallarna i en gruvdamm och hundratals miljoner liter vatten med tungmetaller och uran rann ut i omgivande vattendrag, kärr och myrar. Sjöarna närmast gruvan är nu oanvändbara och oersättliga värden för de boende har gått förlorade. Det var tredje gången på kort tid som dammen brast, trots att miljörestriktionerna är hårda även i Finland.

Talvivaara är en nickelgruva, men har i efterhand fått tillstånd att tillvarata det uran som finns som biprodukt. Genom att man inte sökte tillstånd för uranbrytning från början slapp man en besvärlig debatt och kan idag utvinna 350 – 500 ton uran per år. Lokalbefolkningen är med rätta upprörd över situationen och har riktat stark kritik mot såväl företaget som myndigheterna för hanteringen av ärendet.

En liknande situation får aldrig uppstå vare sig i Jämtlands län, eller i någon annan del av landet.

För Socialdemokraterna är det en självklarhet att lokala och regionala aktörer har betydande inflytande över beslut om uranbrytning. Det kommunala vetot mot uranbrytning är således ett centralt inslag vid prövningen av tillstånd för uranbrytning. Samtidigt ser vi nu hur trycket från exploitörer ökar och stora ekonomiska värden står på spel. Det ger anledning till en växande oro. Det är ytterst av stort nationellt intresse att ingen uranbrytning kommer till stånd i Sverige, varför det krävs beslut på nationell nivå. Det behövs lag som uttryckligen förbjuder brytning av uran och alunskiffer i Sverige.

Stockholm den 30 september

2013

Marie Nordén (S)

Gunnar Sandberg (S)